

VARNI NA INTERNETU SAFE ON THE INTERNET

JASMINA MEŠIČ,
ARNES

POVZETEK

V okviru Arnesa deluje tudi Slovenski center za posredovanje pri omrežnih incidentih SI-CERT, ki koordinira obveščanje in reševanje varnostnih problemov v računalniških omrežjih v Sloveniji. V letu 2011 SI-CERT prevzema tudi koordinacijo nacionalnega projekta ozaveščanja javnosti o informacijski varnosti. Projekt ozaveščanja je v sodelovanju z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo zastavljen dolgoročno in bo naslavljal precej široko področje problematike informacijske varnosti, zato v začetni fazi kampanja izpostavlja tri najbolj kritična področja – spletne prevare, krajo identitete in spletno bančništvo. Projekt Varni na internetu naslavlja najširšo slovensko javnost, poseben sklop vsebin pa namenjamo manjšim podjetjem, ki pri svojem poslovanju prav tako uporabljajo spletno bančništvo in spletne trgovine.

KLJUČNE BESEDE: INFORMACIJSKA VARNOST, PROGRAM OZAVEŠČANJA, SPLETNE PREVARE, SPLETNO BANČNIŠTVO, DRUŽABNA OMREŽJA

UVOD

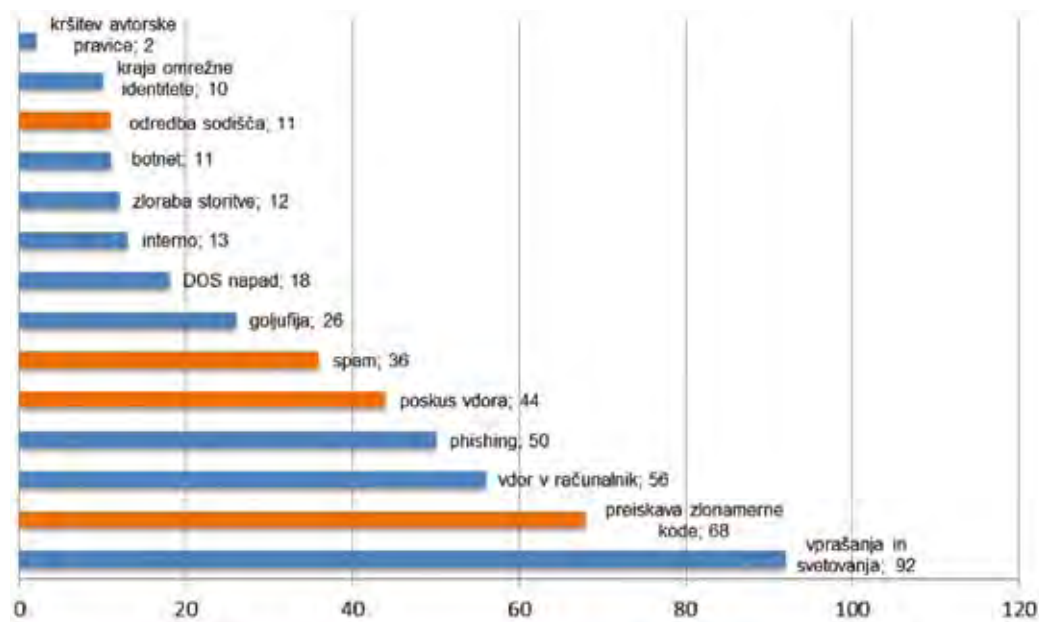
Uporaba interneta nam olajša komunikacijo in zabriše zemljepisne omejitve. Ravno zato smo na omrežju tudi bolj izpostavljeni različnim tveganjem. Z izkoriščanjem varnostnih lukenj, ranljivosti v programski opremi ali v naših vedenjskih vzorcih, lahko tujci pridobijo nadzor nad našo opremo, podatki in denarjem. V SI-CERT smo v letu 2010 prejeli 1.959 prijav (466 več kot leta 2009), na podlagi katerih smo obravnavali 478 incidentov, kar predstavlja kar 43 % porast v primerjavi z letom 2009 (Arnes 2011). Podatki o različnih tipih incidentov kažejo, da je prvič v delovanju SI-CERT do sedaj na vrhu svetovanje, kjer ne gre nujno za konkreten incident, ampak za splošna vprašanja o zaščiti in prepoznavanju vdorov ali spletnih goljufij (glej graf 1). To je pokazatelj, da uporabniki spleta potrebujejo jasna, natančna in razumljiva navodila kako zavarovati sebe in računalniško opremo.

ABSTRACT

SI-CERT is the Slovenian national CERT (Computer Emergency Response Team). SI-CERT is the main contact point for reporting network security incidents involving systems and networks located in Slovenia. SI-CERT is a service of ARNES (Academic and Research Network of Slovenia). In year 2011, SI-CERT has also taken over the coordination of the national project of raising public awareness on information security. Awareness raising project is being conducted in collaboration with Slovenian Ministry of Higher Education, Science and Technology and it is set as a long term activity. Awareness raising project will be addressing the rather broad scope of information security issues, so in the initial stage the campaign highlights the three most critical areas - online frauds, identity theft and online banking. Project Safe on the Internet is addressing the widest Slovenian public; a particular set of content is addressing SME (Small and Medium Enterprises), which also use online banking and online shops.

KEY WORDS: INFORMATION SECURITY, AWARENESS RAISING PROGRAM, ONLINE FRAUDS, ONLINE BANKING, SOCIAL NETWORKS

Graf 1:
VRSTE
OBRAVNAVANIH
INCIDENTOV V
LETU 2010 (ARNES
2011)

Zato tudi program ozaveščanja, ki je v sodelovanju z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo zastavljen dolgoročno in bo naslavljal precej široko področje problematike informacijske varnosti. Vendar v začetni fazi projekta izpostavljam tri najbolj kritična področja - spletne prevare, krajo identitete ter spletno bančništvo, saj naša statistika kaže, da je predvsem naraslo število spletnih goljufij – phishing napadov ter prevar z lažnimi prodajami in nakupi preko omrežja. Projekt Varni na internetu bo izvajal javni zavod Arnes s strokovno podporo SI-CERT in pa v sodelovanju z MVZT, ki tudi v celoti financira projekt.

PROGRAM OZAVEŠČANJA O INFORMACIJSKI VARNOSTI

Dolgoročno je pglavitni cilj projekta Varni na internetu »vzgojiti« informacijsko pismenega spletnega uporabnika, ki bo znal varno in odgovorno uporabljati informacijsko-komunikacijske tehnologije. Kot prioriteto smo si zastavili dvig stopnje informiranosti o varni rabi interneta, ob tem pa pozornost namenjamo tudi bolj specifičnim sporočilom, ki jih želimo prenesti.

Ključni cilji projekta ozaveščanja so:

- dvigniti stopnjo zavedanja o različnih nevarnostih, katerim so uporabniki izpostavljeni na spletu;
- informirati o varni uporabi spletnega bančništva;
- informirati o različnih oblikah spletnih prevar in ponuditi praktične rešitve, kako se zavarovati;
- informirati o varstvu osebne identitete v socialnih omrežjih.

Zasnovali smo zgodbo, ki temelji na dualnosti, saj smo v resničnem življenju veliko bolj previdni in nezaupljivi, zakaj smo potem on-line drugačni? Tudi na spletu smo izpostavljeni različnim nevarnostim, zato moramo znati zaščititi sebe in svoj računalnik. Pglavitno sporočilo, ki ga želimo prenesti spletnim uporabnikom, smo strnili v slogan »Od mene je odvisno vse.«, saj sami lahko storimo največ, da zmanjšamo tveganja,

katerim smo izpostavljeni in v polni meri izkoristimo vse prednosti, ki jih internet prinaša. Kot zaščitni znak projekta Varni na internetu, nastopa prečrtan osliček, saj želimo na simpatičen, malo humoren način pristopiti k problemu, nikakor ne želimo moralizirati, strašiti, ali celo odvracati od uporabe določenih spletnih storitev.

VARNI NA INTERNETU

Od mene je odvisno vse.

www.varninainternetu.si

Skozi aktivnosti programa Varni na internetu naslavljamo najširšo slovensko javnost, saj je internet že skoraj nepogrešljiv del našega vsakdana. Ključna vodila varnega spletnega komuniciranja smo oblikovali z mislijo na povprečne slovenske uporabnike interneta - so informacijsko pismeni, se znajdejo v digitalnem okolju, uporabljajo IKT pri svojem izobraževanju, delu, e-upravi. So uporabniki spletnih bančnih rešitev. Na spletu iščejo dnevno-informativne novice, novice o glasbi, filmu, potovanjih, športu, uporabljajo socialna omrežja ter storitve elektronske pošte, do spleta pa dostopajo tudi v tujini. Poslužujejo se storitev spletnih trgovin in tudi sami prodajajo preko spleta (Bolha.com, eBay, Amazon ...). Imajo tudi določeno tehnično znanje (posodobitev določene aplikacije, namestitev protivirusnega programa ...). Projekt Varni na internetu neposredno ne naslavlja otrok in mladostnikov, vendar ima Arnes aktivno vlogo tudi kot partner projektov SAFE-SI in Spletno oko, ki potekata v okviru evropskega akcijskega načrta Varnejši internet.

Poseben sklop vsebin namenjamo manjšim podjetjem, ki prav tako pri svojem poslovanju uporabljajo spletno bančništvo in spletne trgovine. Predvsem samostojni podjetniki, obrtniki, manjša podjetja z 1-5 zaposlenimi, zaradi omejenih kadrovskih ali finančnih virov, pogosto kar sami skrbijo za svoj "IT-oddelek". Pri tem so izpostavljeni različnim tveganjem in potrebujejo specifične informacije, kako varno poslovati na spletu. Za manjša podjetja smo pripravili informativne brošure, ki smo jih razposlali na 150 VEM točk (omogočajo registracijo samostojnega podjetnika, izvajajo izobraževanja in svetovanja za podjetja op. p.) po Sloveniji. V brošurah smo izpostavili ključna tveganja, katerim so izpostavljeni, in podali preproste in razumljive napotke, kako se lahko zavarujejo. Prav tako v sodelovanju z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije pripravljamo specifičen sklop predavanj za obrtnike, z namenom izobraževanja in svetovanja o zagotavljanju omrežne varnosti pri poslovanju.

V projektu ozaveščanja postavljamo v središče nov izobraževalni portal www.varninainternetu.si, na katerem gradimo bazo znanja, tako da podajamo opise različnih spletnih nevarnosti, podajamo praktične napotke, kako se pred le-temi zavarujemo, posredujemo hitre »recepte«, torej zgoščene informacije o ključnih problematikah, obveščamo o aktualnih spletnih prevarah ter tudi pišemo spletni blog Fokus, v katerem bolj poglobljeno obravnavamo določeno varnostno vprašanje.

ZAKLJUČEK

Besede dr. Radovana Pajntarja, predstavnika Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, povzemajo ključno vodilo programa Varni na internetu: »Z vidika uporabnikov so sprejemljive le tiste tehnologije, ki jim je mogoče zaupati in zagotavljajo zadostno varnost ter zasebnost. Uporabniki, ki uporabljajo splet, imajo pravico, da se imajo možnost zaščititi, da so varni in da se tako tudi počutijo.«

VIRI

Arnes. 2011. Arnes – pregled aktivnosti 2010. Interno gradivo, Arnes.